

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 8 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérítésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, február 15.

„Ultima ratio“.

A kvóta, a vámszerződés, a lajtántuli alkotmányosság fucscsa és a szocializmus fenyegető szirtei között vergődő kormányhajó az utolsó remedium — az »ultima ratio«-hoz: a statáriumhoz folyamodik. A háborgó hullámokkal megküzdni roncsolt hajóját már képtelennek érzi, olajat hint a hullámokra . . .

Ez az »ultima ratio«, azt hisszük egyelőre meg fogja tenni a kívánt hatást: a hullámok elcsendesednek mielőtt a hajót a szirtek darabokra törnék. De vajon képes lesz-e véglegesen megmenteni a társadalom hajóját.

A statárium vért is fog kívánni; erre már most, midőn a szocializmus olyan mérveket öltött, hogy a fölizgatott tömeg városházákat megostromol, darabokra tör mindent a templomban, befogott bajtársait kiszabadítja és törvényes fennhatóságának, az alispánnak és szolgabírónak az engedelmességet megtagadja, az összeküzdött bajtársak egymást esküvel kötelezik, biztosítják afelől, hogy a bekövetkező »harcban« netalán elesendő társaik özvegyei és árvái részére a szövetséget nyugdíjakat fog adni, — elkészülve kell lennünk. Ez a mozgalom ma már nem a vagyontalan munkásnép mozgalma, hanem a szür és gubának harcza a kabát ellen.

Nemcsak a vagyontalan munkásnép esküszik össze büntetlenül, hanem a kisebb-nagyobb vagyonnal bíró telkes-

gazdák is és ezek között olyan is, kinek 20—50—60 hold földje is van. És mind azon bevallott reménységben, hogy mind-egyik a bajtársak közül, jóval is többet kapni fog a felosztandó föri, egyházi birtokokból és a középosztály más egyéb vagyonából.

A mozgalom, melyet rövid idővel ezelőtt könnyű szerrel le lehetett volna szerelni, ma talán több vér- és könybe fog kerülni, mint sem hinnők.

És ki lesz a vér- és a könyekért felelős?!

Megmondotta tegnap a képviselőházban egy gáncsnélküli lovag, ki 20 esztendeig előkelő szerepet vitt a liberális pártban, Rohonczy Gedeon.

Isten és a történelem ítélőszéke előtt első sorban felelős a pénzen vásárolt hatalmának mámorában elkábult liberális párt! Ezt a pártot hipnotizálta az aranyborju: nem látott, nem hallott semmit, csak az aranyborju papjai által rászórt fényt. Ezt bámulta mindig mint a gyermek a latuna magika képeit, mint a tuzok a szekér kerekét és azon dicshimnuszokat hallgatta, miket az aranyborju ravasz dervisei a fülébe üvöltöttek, hogy a fogyó, pusztuló mezőgazdák és az Ausztriában jobb hazát kereső szegény munkások panaszát, jajkiáltását meg ne hallhassák. Nem is hallották meg . . .

Másodszorban felelősek lesznek a liberális pártnak önzetlen elemei, azok a hazafiak, kik jól látták és tudták, hogy ez a földtulajdonost és munkást koldusbotra juttató politika előbb utóbb rossz világot fog szülni. És ha tudták, látták,

amint mi hiszszük, miért nem vágta az aranyborju üvöltő dervisei közé? Vagy miért nem hagyták őket ott? Miért nem egyesültek a 67-es alapon álló ellenzéki pártok jobbjával, a magyar nemzet zömét alkotó földművelő nép megmentésére?

De nevezetes részük lesz a felelősségben, az egymás között mindig marakodó és »rebus in arduis« mindig a liberális kormány szekerét toló, soha férfiakhoz illő tiszta politikát nem csináló, szélső ellenzéseknek is. A történelem rájuk fogja bizonyítani, hogy bár kirakatuk tele volt a Kossuth-kultusz, a népszabadság és boldogság szent képeivel, de a boltjukban mindig a kormány »uraságoktól levetett ruháit« árulták.

A földbirtokos osztály és különösen annak nagybirtokos része a mi főuraink, szintén megbocsáthatatlan bünt követtek el akkor, midőn a közéletből nagy vagyonyuk kényelmei közé visszavonultak. Ez az ő visszavonulásuk bátorította föl a kapaszkodók élelmes seregét, hogy a parlamentbe juthassanak és ott az aranyeső áldásaiban részesülhessenek. Ki törődött az ezer éves haza göröngyeit verejtékes munkával ásó-turó szegény földművelővel, annak érdekeivel? Csak a választáskor juttattak neki a három millióból néhány forintot, hogy bajaik, nyomorúságuk elfelejtéseül — lerészegedhessenek! . . .

Igy született meg az az állapot, amit »magasabb közéleti erkölcsstannak« nevezett el Wlassics miniszter, nyilván azért, hogy a magyar nemzet előtt ezen, eddig ismeretlen állapot soha feledésbe ne menjen.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

Beecher Stowe Harriet életéből.

Angolból fordította: Giulio Luncasproni.*

Midőn Lincoln, az Egyesült Államok elnöke először találkozott Stowe asszonnyal, megragadta kezét és így szólt: »Ez hát az az asszonyka, a ki ezt a nagy háborút csinálta?« (Is this the little woman, who made this great war?) Észak és dél megküzdött volna egymással, kétségkívül, ha nem is íródott volna »Tamás bátya kunyhója.«** »azonban ez amú anyyira befolyásolta mégis a közvéleményt, hogy siettetta a Seward szerint föltartóztatlan összeütközést. Nemcsak amerikai olvasókra gyakorolt nagy hatást Tamás bátya története, hanem az egész művelt világra. Kivéve Waverley regényeit, egy művet se fordítottak le több nyelvre, egynek se akadt több olvasója századunkban, mint ennek. Pedig Stowe asszony nem volt irodalmi tehetség s művei előkelő helyet épen nem igényelhetnek. Ugyan ez áll Bunyan-ról és mégis mind a kettő: »Tamás bátya kunyhója« és a »Zarándok-út« halhatatlanok.

Stowe asszony élettörténete, melyet fia még anyja életében tett közzé, 1889-ben jelent

*The Athenaeum, Január 1. 1898.

**Ki ne ismerné e kedves, megható regényt, mely oly mély vallásos meggyőződéssel küzd a rabszolgáltatás ellen, mely akkor még divót a déli államokban s melyet csak 1865-ben töröltek el?

meg. Stowe asszony 1896-ban hunyt el. Fields kisasszony, * aki 1860-ban, Firenzében ismerkedett meg vele, Stowe-val s barátnője maradt mindvégig sokat fölvevett jelen művében Stowe C. E. munkájából de sok újat is adott úgy, hogy ez az életírás immár teljes és végleges. Itt ott találni mulasztásokat, melyeket sajnálattal veszünk észre s ellenmondásokat, melyeket nem lehet kiegyenlíteni. De hagyjuk ezt.

Stowe asszony utolsó életszakának története teljes és vonzó, de ifjúságáé és középkoráé a legérdekesebb. Atyja, nagyatyja mindkettő nevezetes egyházi férfiu volt.

Nagyatyja meglehetősen részletesen van jellemezve, mint a ki »járta volt a csillagászatban, földrajz, történet terén s a protestáns reformáció ügyeiben.« Maga Stowe asszony ugyan korán érett leánya lehetett, tizenkét éves korában írta első »tanulmányát« (essay) ezzel a címmel: »Bebizonyítható-e a lélek halhatatlansága a természet világánál?« (az észből). A felelet tagadó. Atyja 1832-ben Cincinnati-be ment, egy szemináriumot igazgatni. Érdekesebben jellemezte akkori háziurjainkat, Dr. Drake-t; valamint Heire Dr. Aschert »személyesített egyenesnek, vonal«-nak úgy nevezi ő is Drake-t »négyzetes, magas test-félének oly merveinek, mint a szénvonal, aki így preskribál, mintha a választás tanáról tartana fölolvasást.«

A jeles írónő Cincinnati-ban ismerkedett meg Stowe tanárral, kihez 1836-ban, huszonekét éves

* Life and Letters of Harriet Beecher Stowe. Edited by Annie Fields (Sampson Low & Comp.)

korában ment férjhez. Szerencsés házasság volt, mert a férj a nő nem »remeké«-nek tartotta hitvessét, míg a nő férjét a tudás kincséből a jaként becsülte. Négy évvel az esküvő után a férj így ir nejéhez:

»És most kedves feleségem, jöjj, amily gyorsan csak lehet. Az már bizonyos, hogy nem tudok élni nélküled s ha nem lennénk oly csudálatos szegények mindjárt érted is mennék. Nincs olyan asszony széles e világon mint te vagy. Kinek is lenne annyi tehetsége oly kevés önhittséggel; oly nagy hirneve oly kevés szenvedéssel (affactat; en); annyi tudománya oly kevés dőreséggel; oly gazdag társalgása oly kevés kifogással; annyi szelidsége oly kedves lágysággal?«

Jó, feleség jó anya, jó háziasszony volt. Ámbár panasz nélkül viselte terheit, fizikai ereje cserben hagyta s kilenc hónapot kellett töltenie a Brattleboronghi vizgyógy intézetbe, hogy visszanyerje elvesztett életerőit. Az a csuda, hogy ennyi ideig is föntartotta magát s oly bátran s hogy ideges kimerülése előtt nem tette képtelenné napi kötelességei teljesítésére. Hét gyermek anyja lett s férje jövedelme 120 forintba szállott alá. Ő azonban fölépülve újra dologba állott, mint anya, mint házi asszony. Ekkor meg férje lett dologképtelenné, 13 hónapig ismét külön kellett élniök. 1849-ben a jó házaspár élete ismét derültté lett, amennyiben a férj Brunswickban (Maine-állam) a Boudoin Collegeban nyert tanárságot. Stowe asszony ekkor tehát Brunswickba ment gyerme-

Mindazoknak tehát, akik az idáig üzött nemzetrontó ugynevezett liberális politikának aberrációit belátták és bármily okokból, a cselekvés terére kilépni nem mertek vagy nem akartak, szent kötelességük, hogy színt valljanak és keressék a módokat, melyek alkalmasak arra, hogy ennek az országnak békéjét, nyugalmit helyreállítsák; mert a statáriummal való megoldás csak igen gyenge természetű: hamuval való befojtása, betakarása a tűznek, melyet nem a vihar, de egy gyöngébb széláram és ismét könnyen lángra lobbanthat! K-y.

A várnai mandátum. A képviselőház állandó igazolási bizottsága Kubinyi Árpád elnöke alatt tartott mai ülésében vizsgálat alá vette Rossival István Trencsénmegye várnai választókerületében megválasztott képviselő megbízó levelét. A megbízó levélül szolgáló választási jegyzőkönyv, ugy tartalmára, mint kiállítására nézve megfelelően a törvény és a házszabályok feltételeinek, (betűszerint — igen) a bizottság Rossival Istvánt a kérvényezhetésre megszabott 30 nap fenntartásával igazolta s erre vonatkozó jelentésének a Ház elé terjesztésével jegyzőjét, Psih Lajost bizta meg.

Miniszteri rendelet népgyűlések tárgyában. A népgyűlések az eddigi rendelkezések értelmében tudvalevőleg csak úgy tartathatók meg, ha azok 24 órával előbb bejelentetnek az illetékes I. fokú hatóságnak. Hogy e tilalomnak érvény legyen szerezhető, a népgyűléseknek szabályszerű bejelentés és engedély nélkül való rendezését s az azokon való részvételt, valamint a hatóság által felosztatott gyűlés folytatását a miniszter most az 1879. XL t. cz. 1-ső § a alapján kihágásnak minősíti s annak elkövetőire 15 napig terjedhető elzárást és 100 frtig terjedhető pénzbüntetést állapít meg s ezt körrendeletben állapítja meg.

A „Tribuna” sajtópöréből. Ezelőtt néhány esztendővel ugyancsak rájárt a rud a „Tribuna” című dákoromán újságra. Szeri száma nem volt a sok sajtópörnek, amelyet hol az ügyészség, hol pedig magápanaszosok indították a lap ellen. Ezek közül való az a pör is, amelylyel ma foglalkozott Schedits bíró előadása mellett a kir. Curia. A Tribunalban 1894 november 10-én egy mérges cikk jelent meg Runcán János görög kel. lelkész tollából, amelyben erősen meg volt becsületében tá-

madra Manibuc Miklós marosvásárhelyi görög kel. esperes. Ezért Manibuc sajtópört indított Ciontea János a Tribuna akkori szerkesztője, Albini Lion a lap kiadója s utóbb Runcán János az inkriminált cikk írója ellen. Időközben azonban Manibuc a Telegraful Romanulban valami visszaéléssel vádolta Runcán-t, aki azért aztán viszonydat emelt Manibuc ellen. A kolozsvári törvényszék ez együttes ügyben kimondta, hogy elévülés folytán megszűnt a büntethetőség. Runcán ez ellen semmisségi panasszal élt, amelyett azonban ma a Curia elutasított.

ORSZAGGYULES.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 15.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Miután elnök az ülést megnyitja, Dániel Ernő kereskedelmi miniszter benyújtja a Keleti tenger hajózásáról szóló szerződési javaslatot. Következik a

közüoktatási tereza

költségvetésének tárgyalása. Először felszólal Sámuel Lázár: E tereza fontosságát mindenki pártkülönbség nélkül elismeri, mert a nép műveltségi állapota az ország külfatalmának egyik tényezője. A népoktatás terén még sok tennivaló van hátra. A tankötelesek 20 százaléka nem részesül oktatásban. A felekezeti izgatást meg kell gátolni, mert ez utjában áll az oktatás alaposságának. Az iskolák államossítását minél előbb kell megvalósítani, az állam vegye kezébe az iskolákat. Vannak vidékek, hol a nép 60 százaléka nem járt iskolába. Ezen vidékeken az iskolák számát gyarapítani kell. Sok község oly szegény, hogy nem is tud felállítani iskolát. A népoktatás hiányossága a tanítók hiányában keresendő.

A miniszter programja.

Wlassics Gyula: Legyen szabad — mondá — e nehéz feladat két momentumát felemlítenem. Az egyik tétel a kulturális viszonyok fejtegetése, mert semmi sem fontosabb, mint egy nemzet kulturája, mit nem erőszakos eszközökkel kell megvalósítani! A másik kérdés az, hogy a népoktatásüggyel úgy az egyeseknek, mint az államnak behatóbban kell foglalkozni. A népoktatási törvény revíziója szükségessé vált. A felekezeti izgatásokat meg kell gátolni. Vallásos alapra kell fektetni a

népoktatás ügyet, de a felekezeti szűkkeblőséget elítéli. (Helyeslés a jobboldalon.) A tanítók száma nem kielégítő. Vannak iskolák, melyekben nem magyarul tanítanak s ha a tanító tud is magyarul, de nem akar. A népoktatás államosítása szükséges.

Némely vidéken nincs elég iskola. Azon a vidéken, hol a magyar faj van többségben, az iskolák száma kielégítő, de egyes román területeken, vagy a székelyföldön ugyszólván nincs iskola. Az állami oktatás czélszerűségét nem is kell bővebben fejtegetni. Az állami iskolákban a vallásosságra nem kevesebb gondot fordítanak, mint a tantárgyakra. Előnye van a felekezeti iskolák fölött. (?) A felekezeti iskolákba gyakran a kántort küldik el tanítani, ki nem oly odaadóan foglalkozik a gyermekek nevelésével. Hogy a nemzetiségeket megnyerjük az államosítás ügyének, helyesnek tartom — nygmond — hogy a román vidékeken levő iskolákban a 2. osztályban a román nyelvet is tegyük kötelezővé.

Igen áldásos volna az ingyenoktatás általánosítása; már van ilyen ingyenes iskola s ezt az eszmét annál is könnyebb volna meghonosítani, mert hisz a csekély tandíj az iskolák fontartására nem sok segélylyel járul. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a szocialista izgatók a szegény néptanítókra számítottak, de azok nem engedtek a csábításnak. A felsőleány-iskola szervezését már tervbe vettem — mondá. A kisdedovók száma csekély, alig van 1000 kisdedovó. A kisdedovónőknek meg van engedve a tanító pályára való átlépés. A polgári iskolák száma szaporodik, ami kedvező jelenség, mert csak az iskolák pótolják a megszüntetett felső népiskolákat, valamint azoknak is megadja a műveltséget, kik a classikus nyelvekkel nem akarják tanulni.

A tanítók fizetése aránytalanul van beosztva, a IX. fizetési osztályban van 61 tanító, míg a X. osztályban 561 van beosztva; ezen aránytalanságon változtatni fog. A kereskedelmi és ipariskolák ügyében is sok tenni való van, de erről a részleges vitában akar a miniszter szólni.

Az állami leánygymnázium még nincs, csak egy pár leány-nevelő intézet állított föl leány-gymnasiumot. Így azon nők, kik most az egyetemen vannak, magán szorgalomból tettek le az érettségi vizsgát.

keivel, hogy berendezze a házat férje számára, aki csak később jöhetett át oda s hagyhatta el Cincinnati-t. Ez időből való tapasztalatának elbeszélése, mely sógornőjéhez ír levelében foglaltatik, oly érdekes, mint egyéb iratai. Nem idézhetjük az egészet; de példának a következő párbeszéd is elég lesz. Miután megírta, hogy egy ócska, zordon házat kell rendbehozni s hogy egész nap szaladgálnia kell egyik dologtól a másikig, így folytatja:

»Mrs. Stowe, mit tegyek ezzel a diványnyal s mivel borítsam be a hátsó részét?»

Mrs. Stowe. Azzal a durva gyapotszövettel a kis szobába.

Cseléd. Mrs. Stowe, már egy csepp szappanom sincs, hogy megmossam az ablakot.

Mrs. Stowe. Honnan vegyek én most szappant? No szaladjon csak fel az emeletre, hozzon mindjárt kettőt!

Idelenn vár egy ember s szeretne beszélni asszonyommal a vízvezeték végett. Mielőtt le tetszik menni, tessék megmutatni, hogy huzam be a divának ezt a végett?

Jött egy ember a raktárból, kérem alászan, azt mondja érkezett egy skatulya Mrs. Stowe számára, mindjárt el kell mennie. Nem tetszik lejönni?

Mrs. Stowe, ne tessék addig lemenni, míg meg nem tetszett mutatni ennek a jó ember-

nek, hogy szegezze ezt a függőnyt a szögletbe. Fölszögezte, de görbén.

Mrs. Stowe, egy ember jött egy csomó konyhaedényvel Forbishtól, nem tetszik czédulát írni?

Mrs. Stowe itt egy levél Bostonból; benne van a csomag-czédula is; kérdezteti az ember, mit tegyen a portékával. Ha meg tetszik mondani, mit mondjak, majd felelek a levélre én.» Sok egyéb ügyét baját elmondva, részletezve így folytatja:

»Majd levél érkezik férjemtől, hogy betegem fekszik, majdnem félholtan, nem is igen reméli már, hogy még egyszer meglátja családját; szeretné tudni, mit fogok tenni, ha özvegyen maradok, tudja hogy adósságba keveredünk és soha ki nem jutunk belőle; csudálja bátorságomat azt hiszi, hogy én nagyon vérmes vagyok; int, hogy legyenek elővigyázó, eszélyes, mert nagyon kevesünk marad az ő balála után este.

Senki sem kételkedhetik ezek után, hogy Mrs. Stowe kitűnő háziasszony lehetett. Valóban a környezethez, a körülményekhez való alkalmazkodása nem utolsó erényei között.

Mrs. Stowe tökéletesen értett hozzá, hogy kell érdekesen írni, minden dologról ami szívéhez szólt. Semmit sem tartott azonban fontosabbnak, mint a rabszolgaság kérdését s cincinatti tartózkodása alatt annak sok átkát láthatta. 1850-ben törvénynyé lett a »Fugitive

Slave act» (Szövevény rabszolga javaslat.) Ekkor írta neki sógornője:

»Hattie, ha úgy tudnám forgatni a tollat, mint te, irnék valamit, hogy éreztessem a nemzetel mily átkozott dolog a rabszolgaság.

Mrs. Stowe egyik gyermek emlékezett rá, hogy mikor ezt a levelet családi körben fölolvasták édesanyja így szólott: »Csakugyan írok valamit. Írok ha elek». Igéretét teljesítette, s egy negyedszázaddal később, ezt írta Károly fiának:

»Jól emlékszem arra a télre mikor te még gyerek voltál s mikor »Tamás bátya kunyhóján» dolgoztam. Szívem majd megrepedt a fájdalomtól melyet nemzetünknek a rabszolgák iránt tanusított kegyetlensége és igazságtalansága keltett bennem; kérem az Istent, adjon erőt hogy én is tehessek valamit, s hogy hallgassa meg az én kiáltásomat ő érettük. Emlékezem jól azokra az éjszakákra melyeket átsirtam, föléd hajolva míg te aludtál s rá gondoltam a rabszolga anyákra, kiktől elszakították gyermekeiket.»

Késő agkorában, midőn a téli hónapokat Mandarinban töltötte (Floridában) egy nyugalmazott hajóskapitány, aki szomszédságába jött lakni, megszólította őt a kertben, s elmondva neki, mily mély benyomást tett rá »Tamás bátya kunyhója» így szólott: »Boldognak érzem magam, hogy kezet szoríthatok Önnel Mrs Stowe

A középiskolai tankönyvek megjavítása nagy hatással volna a tanításra. Főleg a nemzeti leányokra kell súlyt fektetni.

A középiskolai tanárokat — dicséret illeti meg, mert most lelkesen karolják fel azt a fontos ügyet. A középiskolai tanárok kiképzésére nagy gondot kell fordítani s a hallgatókat anyagilag kell segíteni, hogy a tanárok utazásokat tehessenek, műveltségüket teljessé tehessék.

Az egyetemi oktatás terén szinte az államlának kell lépéseket tenni. A vidéki jogakadémiaikat versenyképesekké tenni s amely akadémiák haladni nem tudnak, meg kell szüntetni. A vizsgák számát korlátozni s helyette kötelező *collegiumot* behozni. A politechnikum érdekében most folynak a tárgyalások. Nem akarom én — mondja — az egyetemek autonómiáját leszállítani, csak emelni azokat a tényezőket, melyek az egyetem érdekeit emeli. Végül a *múzeumokról* szól. Nemcsak nyitva kell tartani a termeket, hanem előadásokat tartani a művelt közönség számára.

Fájdalom a művészet nincs azon a fokon, melyen állnia kellene, aki művészek akarja magát kiképezni, külföldre megy ki s az idegen irányt sajátítja el. Szükségesnek tartja a művészet bajainak orvoslására anketet egybehívni.

Madarász József fejét rázza.

Wlassics: Tudom, hogy Madarász képviselő ur szaktanácskozmányt akar, hát legyen. (Derűtség.)

Ezen bajokon minél előbb segíteni kell, mert a nevelés ügy az állami életre nagy befolyással van. Kérem a tétel elfogadását. (Éljenezés jobbról.)

A német és francia művészet.

Hock János: A váltások nehéz idejében a nemzet intelligenciája visszavonult a nemzeti eszmények kultuszának a sáncaiba. Ha a mi kulturéletünk intenzívebb lett volna, a művészeti élet lehetett volna az a tér, hol a magyar a magyarral, kik a politikai életben talán ellen felek is, találkozhatott és változva munkálkodhatott volna. Akkor most tisztább lehetne a magyar szellem és kultur élet, a magyar közélet. Az erős vallási érzék és az erős kultusz-érezék az a két tényező, melyek egy nemzetet megóvhatnak a rothadástól. Nálunk a művészet nemcsak kulturális cél, hanem és ezt nem szabad a figyelmen kívül hagyni — nemzeti cél. A művészet egyetlen, mely megmentheti még a társadalmat.

aki azt írta. «Nem én irtam,» felelé az öszbeborult öreg asszony csöndesen, kezét fogva véle. »Nem Ön írta?» kérdé csudálkozva. »Hogyan? — ki írta volna hát?« »Isten írta,» felelé *Mrs. Stowe* igénytelenül. »Én csak leírtam, a mit ő diktált.« Ebben a megjegyzésben semmi szenvelés nem volt. Bunyan ép' annyi igazsággal mondhatta volna ezt »zarándokairól.«

Mrs. Stowe élete oly tanulságos, oly csodálatos, mint akármelyik könyve, melyek közül egyik másik nem emelte tekintélyét. A »Sunny Memories«-t (Napfényes emlékek) jobb lett volna meg nem írni. Ámbár *Lord Byron* vonatkozó állításai tökéletesen jóhiszeműek, mindazáltal ha már egyáltalán írnia kellett, legalább *Lady Byron* lett volna a médiuma. valóban nehéz megérteni, hogy »Tamás bátya kunyhója« és a »Dred« roppant anyagi sikerei után miért kellett oly buzgalommal írnia, mintha azzal kellett volna megkeresni a kenyerét. Későbbi éveit kellemesen töltötte floridai házában. Spiritisztává lett, mint *Mrs. Browning*, de ép' oly kevés bizalma volt professzeronátos médiumokban mint annak. * Nyolczvanöt éves korában halt meg 1896 jul. 1-én. Neve mindig azoké közt fog ragyogni, akik szerettek mert hittek.

* Tehát bizonyára nem szó szoros értelmében vett spiritisztává.

Ha visszaalna a magyar művészet genin-sában a lélek, a szellem, meglebbe mentve nem csak vergődő magyar művészet, hanem talán a poshadt társadalom is. Személyek ellen erről a felelősség nélküli helyről nem intéz támadást, azt majd elvégzi a sajtóban. Nem is művészet ellen, a művészeti irányok ellen szól. Beszél tovább a művészeti genieről. Kérdi, mi az oka a német művészet általános hanyatlásának s a francia képzőművészek térfoglalásának? A német szellem azért hanyatlott, mert a versenyszabadság hiányzott. Mi magyarok nemcsak gazdasági, politikai téren, de fájdalom, még kulturális dolgokban is teljesen német hatás alá kerültünk.

Ezután a német kultura befolyását vázolja a magyar kulturára. Nagy kárunkra van ez, mert a német és magyar kultura annyira eltér egymástól, mint pl. egy barnára mázolt sörös kancsó és egy filigram zöldvirágos vizes korsó közt. (Tetszés). Ime, a testnevelés terén a német a tornajátékot alapította meg. Ez felel meg a német észjárásnak Parancsszóra nevelni, de kiöli az egyéniséget. S a magyar pedagógia ezt is átvette. Az egykor szabadságért lelkesülő magyar ifjúságot ma pórázon kell vezetni, látjuk öt kalitkában gubbaszkodni, semmi kritikája sincs, látjuk öt a protekcióért kapkodni. (Tetszés a balon). A német pedagógia megöli a magyar ifjúságot, kiöli belőle az önállóságot, az ő iskolai rendszerével.

Ellenben a francia oktatás az egyéniséget neveli ki. Megvet minden elméletet, vonzóvá teszi tárgyát, minden szavából a sovinizmus szól. Szólónak sok alkalma volt erről meggyőződni. Példákat hoz fel. Főlemlit egy francia művészt, a ki tanítványait a mulói *Vénus* szobrához vezetve, így szólt:

— Uraim, düljenek le velem együtt ide s úgy bámuljok e szobrot. S majd ha érzik, hogy megmozdul önökben a lélek (derűtség), ha ez anyagon és körülönt sugározni érzik a művészet ihletét — a ki művész, az meg fogja ezt érezni — akkor jöjjenek velem. Ellenben egy német ember órákon át elmagyarázná, hogy melyik tadós mint vélekedik arról, hogy mit tarthatott az a szobor abban a csonka kezében, melyet soha senki se látott. (Derűtség.)

Rendkívül érdekesen jellemzi azután a francia és német tudósok munkáját. Ha kitűznek egy pályadíjat a tevére, a francia felül egy kocsi, kimegy az állatkertbe, megnézi a tevét, jegyzeteket csinál róla, kikérdezi a bevívót, azután zsebre vágja a jegyzeteket, elmegy az operába, hogy kellő hangulatot kapjon s megír egy tárczányi pályaművet.

Az angol, a mint kitűzik a pályadíjat, csomagol s megyen Afrikába (derűtség) Ott épít magának egy hajlékot, korán hajnalban fölkel, négy éven át négy kötetet ír meg a tevéről, s a végén mégis azt teszi hozzá, hogy a négy évi tanulmányozás után sem volt képes a tevének teljes rajzát adni.

A német, az nem látott soha tevét, de nem is kíván látni, elmegy a könyvtárba végigtanulmányozza a encyklopediot, harmincz éven át megír harmincz kötetet, akkor eszébe jut, hogy van itt egy angol tudós, a ki most jött meg Afrikából, még azt is átolvassa, leírja a tevét a világ kezdetétől fogva, — anélkül, hogy valaha tevét látott volna, vagy kíváncsi lett volna.

Azután kárhoztatja, hogy nincsen magyar karakterű nemzeti festők, kinek művein az ifjúság lelkesedjen. Majd azt követeli, hogy a német művészet helyett, melynek természete homlokegyenest ellenkezik a magyaréval, a rokon természetű francia művészetet ontsuk bele a magyarba. Azt kívánja, hogy a római prix de Rome mintájára, de franciaországnak háromszáz éves híres művész iskolája, a honnan Franciaországból importálták a francia művészetet, alakítsunk egy prix de Pari-t, hogy a francia művészetet Magyarországra importáljuk. Beszédje végén elragadtatással szól arról a poezisról, mely a magyaron kívül egy népnek sem karaktere. Hiszen még az a pásztorfiu is — ugymond — a ki a fűzfáról furulyát vág magának, még az is irillát és poetik dalmokat ad ki egyszerű hangszerén. (Nagy tetszés). Ilyen poezissal egy nemzet sem rendelkezik. És mégis mivé tesszük mi ezt a poezist! Mesteriskolákat alapítottunk a minek már a

neve is mutatja a cél oktalanságát s ezekben az iskolákba meghonosították a főispánok lepingálását.

Majd föl hívja a Házat s az egész országot, hogy legyenek sovinizták még a kulturában is. Kezdjük meg már az iskolában a sovinizmus művész fejlesztését. Vajha — ugymond — áthathetné érző fajszeretet sovinizmusát minden magyarba. Csak így lehet az országot nagyá tenni, nem pedig úgy, a hogy *Tisza Kálmán* hirdette *Nagyváradon: Tanuljatok meg lemondani! Ez Tisza Kálmán legnagyobb büne.*

Csak a riadót akarta elfujni ma, nem tudja lesz-e hatása beszédének, de ő minden erejével, tehetségével agitálni fog itt a Házban, a sajtóban, s az országban.

Végül *Zsigardi Gyula* beszélt.

Szemere Miklósról.

Ha egy főur, aki esetleg magyar, véletlenül külföldre megy valamelyik lovával és ott esetleg díjat nyer — nem ő, hanem a lova, vége-hossza nincs a dicsőhymuszoknak a magyar sajtóban, magasztaljuk a nagy férfit, pedig ki az a ki dicsőséget szerzett a magyar-nak? Nem ő, hanem a — lova.

Ha pedig egy főur nem megy külföldre, hanem megmarad az ő szegény kis hazájában magyarnak, sőt — hallatlan! — még írni merészel, a mit irt, kinyomatja s mindezek tetejében az u. n. modern koráramlattal szembe száll: az középkori huhogó bagoly, világtól elmaradott ember, a kinél kérdés,

Ugyan mit kell vele tenni?

Szánni kell-e, vagy megvetni?

És akkor fel zudul a sajtónak mondvacsinált »közvéleménye« és boldog, a ki a vakmerő lázadón és lázítón a liberalizmus, a tolerancia stb. nevében egyet üthet.

A közönség pedig?

A ki kritikával szokott olvasni, az csak mosolyog az ilyen kis döngicséléseken. Csak-hogy ilyen kritikával olvasó egyén alig akad.

Az olvasók nagy tömege nem szokott hozzá az önnálló gondolkozáshoz. A mit olvas készpénznek veszi, s esküdni merne rá, hogy az a *Sz e m e r e Miklós* valami »sötét reakcionárius« férfiú, a ki a magyarság legnagyobb ellensége stb. Lásd fönnebb.

Nézzünk hát szemükbe ezeknek a kirohásoknak s kérdezzük meg ki az a *Szemere Miklós*?

A feleletet nem lexikonból keresem ki. Itt van előttem az »I d e á l.« Beszéljen ez maga.

Ha ezt a kis füzetet nem tekintjük másnak mint egy őszinte ember őszinte nyilatkozatának már ez elég arra, hogy tisztelettel beszéljünk róla. Hiszen nincs ember, a ki gunyolni próbálná pl. *Plátó* köztársaságát, pedig aligha akad valaki, aki az abban foglaltakat lehetséges eszmének s nem röpke állomképnek tartaná.

Miért törnek tehát *Szemere* ellen? Miért teszik félre azt a csepp kiméletet is, a melylyel az őszinteségnek minden uri ember tartozik?

Egyszerűen azért, mert ma már leszoktunk a z ő s z i n t e s é g r ő l. Ma a világ, legalább a művelt világ tagjai és szereplői nagyon jól megtanulták attól a bizonyos francia urtól, hogy a nyelv a gondolat eltakarására való. Föl sem tudják tétélezni, el sem tudják képzelni, hogy még ma előállana valaki és mondana, írna olyasmit, amit ő érez és gondol valóban. *Szemere* a korszellem ellen mer uszni? Világos, hogy itt valami mellékcélnak kell lennie. Mikor aztán keresik, hogy mi is az a mellékcél, akkor megakadnak s mert tényekről nem tudnak, neki eresztik a képzelem kantárát s innen származnak a »reakció szol-

gája, a »haladás ellensége« stb. stilisztikai trópusok.

Hanem ennél még inkább felbőszíti őket az, amit Szemere ír.

Hogyan! Ha valaki ezt a címet írja föl a cikke homlokára: »szabadkőművesség« s nem hajt térdet és fejet? Le a középkori kísértéssel!

»Judaizmus« ezimen nem üdvözőlő ódát ír valaki a vereczkei szoros új utasaihoz? Üssük a türelmet, a humanizmus ellenségét!

Ismétlen, már maga ez a merész szembezállás a »korszellemmel« tiszteletet érdemel. Még inkább azt érdemel a szembezállás módja.

A gentleman, kit Szemere az angol ember ideáljának mond, eszményképe neki is. Mikor korhol, fedd, talán sújt, akkor is érezzük, hogy »ne quid nimis« elvét soha sem feleli. Lerántja a leplet a bajokról; de van ebben a leleplezésben valami őszintészerű gyöngédség a nemzet iránt, melynek nem akarja önértéket teljesen megölni egy kiméltlen mozdulattal. Sehol nyoma sincs annak a szinte határtalan durvaságnak, vaskos éleződésnek, melylyel ellenfelei vele elbánni szeretnek. Ez az egy tény legszébben tanúsítja, hol áll Szemere Miklós és hol a rá acsarkodók serege.

Ha nem olvastam volna az Ideált, megismertem volna egész szellemét a rázúdított támadások — alacsonyosságából.

Ki tehát Szemere Miklós?

Magyar nemes a szó legszebb értelmében. Magyar nemes, a ki fel tudja váltani ősei harci fegyvereit az újkor szellemi fegyvereivel, hogy tegye ugyanazt, amit tettek ősei: védje a magyarságot. Magyar nemes, kit vagyona és állása képessé tesz olyanok nyílt elmondására, a miket mi, sokféleképpen megkött halandók nagyon jól éreztünk, gondoltunk, de elmondani nem merhettünk. Magyar nemes, aki még ma sem felejtette nemzetünk két régi erényét: a nyíltságot és bátorságot!

Ez pedig tiszteletet s nem gúnyt érdemel.

(R-r.)

Az utcák elnevezése.

— Az ad hoc bizottság javaslata. —

Nagyváradon már hosszú idő óta érzik a szükségét annak, hogy az utcák elnevezésében egy kis rendet csináljanak; a több egyforma »kis« és »nagy« jelzővel ellátott utczaneveket okszerűen megváltoztassák s minden házat el- lássalnak számmal.

Ez nem is olyan kis dolog, mint sokan gondolják; különösen azzal a móddal, amit a bizottság keresztül akar vinni.

Kétféle vélemény körül csoportosulnak a szépművészeti és közlekedési szakbizottság tagjai. Egy részük csak annyira akar szorítkozni az utca nevek megváltoztatásánál, hogy a különböző kis, nagy, alsó, felső elnévvel ellátott hasonló elnevezésű utcák nyerjenek új neveket. De ezeknél sem akarják a történelem kimagasló alakjait összehalmozni, hogy aztán el nem igazodhat rajta a közönség.

A másik rész azonban egyszerre akarja az egész város olyan utcáit új nevekkéll el- látni, a melyeknek nincsen semmi karakterikus elnevezésük. Így mintegy 130 utca kapna új elnevezést.

Az előmunkálatok elkészítésére kiküldött ad hoc bizottság már az elmúlt szombaton ülést tartott, a melynek lefolyásáról annak idején hoztunk tudósítást.

Tegnap délután 7 óráig tanácskozott ismét a szűkebb bizottság, de még mindig maradt

elég dolga, hogy egy-két délutánon keresztül meg hányja-vesse az ügyet.

Daczára az odaadó buzgalomnak, mégis lesz bizonyára itt-ott javítani való a javaslaton, mert ilyen nagy munkálatnál lehetetlen mindenre kiterjeszkedni. Így például bizonyosan lesz felszólalás pl. azért, hogy oda akarják az »Árpád« és »Batthyányi« neveket, a hogy meg- állapították. Mindkettő a legkimagaslóbb történelmi alakok között áll. Az egyik a honalapító, a másik az első felelős magyar miniszterelnök volt, aki vértanu halált szenvedett a nemzet szabadságáért. Méltó elismerés illeti meg őket, — vagy egyáltalán hagyják ki az egész dologból a két nevet.

A tegnapi értekezletről a következő tudósítást hoztuk:

Mezey Mihály elnökölt; jelen voltak: Bozók Gyula, Stark Gyula, Busch David és Szűts Dezső jegyző.

Az értekezlet elején megbeszéltek, hogy némely olyan utcák, e melyek egyenes vonalban, mintegy folytatását képezik egymásnak, jövőre egy nevet kapjanak.

Így pl. a mostani Uri-utczához hozzávették a Vasfürdőn túl levő Nagy-Fürdő-utczát; — Szaniszló-utczához hozzácsatolták Nagy-Pereces-utczát.

Várad-Velenczén különösen több utcát egyesítettek így.

A Gilányi sort a sertésvásártéri köhidtől egészen a vámházig Belényesi-utczának veszik s így a csillagvárosi Bánya-sor beolvad az új elnevezés alá.

Az új elnevezésekre nézve a következőkben állapodtak meg.

a Nagyhid: Baross-hid;
a nagypiaczi Garasos-hid: Emléktéri-hid;
a Kis-hid: Szent László-hid elnevezést nyer, míg a Nemzeti hid megmarad továbbra is ősi nevében.

Az utcákra nézve: *Olasziban:*

Áldás-utca: Arany János-u.

Korona-u.: Kazinczy-u.

Kőfaragó-u.: Andrássy-u.

Uri-u.: (N.-Fürdő-utczával: Eötvös-u.

Mészáros-u.: Király-u.

József-u.: Verbőczy-u.

Posta-u. a jobboldali elágazással: Jókai-u.

Posta-u. a baloldali elágazással: Jósika-u.

Kis-Fürdő-u.: Fürdő-u.

Hidegser-u.: Kisfaludy-u.

Lakatos-u.: Beöthy Ödön-u.

Kórház-u.: Árvaház-u.

Kis-u.: Virág-u.

Borz-u.: Gymnasium-u.

Kiskut-utca: Vizvezeték-u.

Kovács-u.: Akadémia-u.

Patak-u.: Csányi-u.

Batáry-köz: Báihory-u.

Czinege-u.: Bölcsőde-u.

Keskeny-u.: Mátyás-u.

Fáczy-sor külső része: Szunyogh-u.

Rét-u.: Árpád-u.

Téglavető-u.: Toldy-u.

Veréb-u.: Szőlőtelep-u.

Körözsparti sikátor a román szemináriummal szemben: Drágos-u.

Görbe-u.: Tompa-u.

Pál-utca fele marad, a volt tüzérlaktanya mögötti része Péter-u.

A 3 rózsa melletti sikátor: Katona-u.

Kőfaragó- és N.-Pereces-u. között L. Bányay Béla kereskedése mellett: Balassa-u.

Nagy-Páris-u.: Bihari-u.

K.-Pereces-u.: Perényi-u.

Alsó-Füzes-u.: egész Halász utczáig: Weselényi-u.

Széles-utczának Temető-utczától a Körözsig terjedő része: Rákóczy-tér.

Ujvároson:

Kert-u.: Rhédey-kert-u.

A Nagy-piaczról az új polgári és reáliskola előtt a Körözs parton vezető utca: Reáliskola-u.

Az új tornacsarnok előtt: Torna-u.

Uj-u.: Menház-u.

Kis-Körözs-u.: Körözs-u.

Nagy Körözs-u.: Pázmány-u.

Vámház-utca a gázgyár előtt is, a Rhédey-kertig: Gyár-u.

Nyárfa-sikátor: Honvéd-u.

Hosszu-sikátor: Hunyady-u.

Sörház-sikátor: Fábrián-u.

Hármas-u.: Alkotmány-u.

Körözspart az új reáliskola és keresk.

iskola előtt: Deák Ferencz körző.

Nagy-piacz-tér: Ferencz József-tér.

Nagy- és Felső-Pecze-u.: Szacsavay-u.

Nagy-Magyar-u.: Petőfi-u.

Kis-Pecze-u.: Boeckay-u.

Zársikátor: Sándorfi-u.

Nagy- és Kis-Magyar-u. között: Berzsenyi-u.

Felső-Kis-Teleky-u.: Vörösmarthy-u.

Alsó-Kis-Teleky-u.: Damjanics-u.

Gyepsor-Gyep-utca és Nap-utca együtt Batthyányi-utca.

Felső- és Alsó-Kaszárnya-u.: Zrinyi-u.

Baromvásártéri-ut: Kinizsy-u.

Vágóhidhoz vezető út: Vágóhid-u.

Az új kaszárnyák háta mögötti út: Vitéz-u.

Várad-Velence, Csillagváros és a Külváros utczáira nézve csak eszmecserét folytattak, de megállapodásra nem jutottak.

Pénteken d. u. 3 órakor újból értekezletet tart az ad hoc bizottság.

Ifju bünösök.

(R.) Beregszászban Gerő József gymnasiumi tanuló szülei házatól elszökve, kétszövényű fegyverrel elhagyva a várost. Az országuton felvette Bíró Károly szánjára, de vesztére, mert az elvetemedett fiu hátulról keresztül lőtte, aztán a holttestet levetve a szánról, két napig faluról-falura szánkázott, végre hazatért Beregszászba, a hol elfogták s vallatóra vették. Mindent beismert.

Bécsben két fiatal ember látogatás ürügye alatt behatolt Putz Krisztina munkásnő lakására, megtámadták és megfojtották az asszonyt, azután 1 frt 50 kr. talált készpénzzel megszöktek. Mindkettőt elfogták; jegyik 18, másik 15 éves.

Eonyit közül két szükszavu értesítés.

Két kikapott eset annyi közül!

És még nem ezek a legborzasztóbbak.

Általános a jelenség nemcsak Magyarországon, nemcsak Ausztriában, hanem az egész európai szárazföldön, hogy az ifju bünösök száma évről-évre gyarapodik, pedig megdöbbentően nagyobb arányban, mint a népesség száma. Az egész világon talán csak Anglia képez e tekintetben kivételt, a hol a 18 éven aluli bünösök száma határozottan csökken.

Nem jut eszébe egy magyar államférfinak sem arról gondolkodni, hogy mi lehet ennek az oka?

És ha gondolkodnak, nem veszik észre, mi okozza ezt a nagy különbséget Anglia és a többi Európa közt? Nem látják azt az óriási ellentétet, mely az egészséges nemzeti és vallásos szellemben nevelő angol ifju s a gyermekkorában kicsapongásokra, minden nemesnek kigunyolására szoktatott szárazföldi fiatal- ság közt van?

Folyik a nagy vita a tanterv revízió felett, hallunk nagy tudományosságról tanuskodó bölcs nyilatkozatokat az egyes tantárgyak tanításának módszeréről, a fölveendő anyag mennyisége, a szellőztetés, világítás felett, csak egyről hallgatnak mélyen; az erkölcsi nevelésről. Apáink és nagyapáink nem tanultak tudósok által ily finoman részletezett tantervek szerint és mégis előbbre jutottak, mint mi jutunk. Mi ennek az oka.

Az az elhallgatott pont az új tantervben az erkölcsi nevelés. Ma tanítunk nagyon ügyesen és nagyon sokat; de nem nevelünk sehoggy, ennek a következménye a beteges gyenge fiatal- ság és az ifju bünösök egyre szaporodó száma.

Mert biába! Az ifjában benne van az a nyugtalan, izgékony vér, a mely nem engedi nyugodni, a mely tette serkenti: hogy ez a tett helyes vagy helytelen lesz-e, az legnagyobb részben a neveléstől függ. Ha helyes viszonyban tereljük, ezt a tettvágyat, visszavarázsolhatjuk nagyapáink réges idejét, azt a híres márcziusi ifjúságot; a mai helytelen nemtörődomség mellett pedig szoporítani fogjuk az utcák sápadt, vézna alakjait s a beregszászhoz és bécsihez hasonló eseteket.

Abból a leleplezett három millióból meg lehetett volna menteni nem egy, de néhány száz veszendő ifjut.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Február 19. Tiszti estély.

Február 20. A nagyváradi könyvnyomdászok bálja a »Zöldfában.«

Február 20. A sakkör évi közgyűlése a sakkör helyiségében d. u. 4 órakor.

Február 20. Dr. Edelman Menyhért felolvasása: »Az alkoholizmus orvosi közegészségügyi és nemzetgazdasági szempontból.«

Február 22. Jogász táncestély a »Zöldfában.«

Február 27. Dr. Szombathy István felolvasása: »A népdalok s gondolatviláguk.«

* **Dr. Konrád Márk kitüntetése.** A hivatalos »Budapesti Közlöny« tegnapi száma a következő legfelsőbb királyi kéziratot közli:

A Személyem körüli magyar minisztérium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztése folytán dr. **Konrád Márk**, a nagyváradi bábaképezde igazgatójának, a szakoktatás terén szerzett érdemei elismerésül, a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1898. évi február hó 9-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Báró Bánffy, s. k.

Ez a legfelsőbb kegyről tanuskodó királyi kézirat bizonyára városzerte örömet fog kelteni, annál inkább, mert az igaz érdem méltó elismerésének a megnyilatkozása. Dr. **Konrád Márk** évtizedek óta kiváló és kimagasló tudományu harczosa a közegészségügynek; egy intézet élén fáradozik egy negyedszázad óta s hogy milyen eredménynyel, azt szerte az országban tudják. A vezetésére bizott nagyon fontos intézményt olyan nivóra emelte, hogy párját alig találónok. Ez a kitüntetés mintegy befejező momentuma a bábaképezde nemrégén lezajlott 25 éves jubileumának. Szebben, méltóbban alig lehetett volna a szép ünnepélyt befejezni, mint ezzel a kitüntetéssel. Mi is osztozunk a közörömben, melyet a kitüntetés keltett.

* **Podmaniczky báró kitüntetése.** Podmaniczky Frigyes bárónak a szabadalvú párt elnökének a fővárosi közmunkák tanácsa elnökének ez utóbbi minőségében elért 25 éves jubileuma alkalmából a király az első osztályú vaskoronarendet adományozta. A bárót már hétfőn ovációkkal halmozták el a Lloyd épületben, de a királyi kéziratot csak kedden hozta a hivatalos lap.

* **Egy jótékony urnó hagyatéka.** Vasárnapi számunkban megemlékeztünk özv. **Kamenskynénak**, Bayer József volt váradi kanonok testvér-hugának haláláról. Az elhunyt matróna tetemes összeget hagyott jótékony célokra. Nevezetesen 10,000 frtot a Nogáll-féle Szt.-Vincze intézetnek, 5,000 frtot a koldusápoló intézet menedékházának, 1500 frtot pedig a székesegyházban s az olasz-i és újvárosi templomokban végezendő alapítványi misékre hagyott.

* **A »Nemzeti Szövetség«** eszméjét Nagyváradi előkelő közönsége örvedetesen fogadta, s a tagok száma folyton gyarapodik. Az intézőbizottság már azon szorgoskodik, hogy fényesen tartsa az alakuló gyűlést. A bizottság ma, szerdán délután 3 órakor ülést tart a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara helyiségében. A bizottság felkéri mindazokat, akiknél gyűjtőív van, hogy az ülésre azokat elhozni sziveskedjenek.

* **A nagyváradi minta.** Nagyváradon már egy év óta életbe lépett birtokváltozási illeték s néhány ezer forintot hoz évenként a városi pénztárnak. — Debreczenben nehéz vajdácson megy keresztül a város rendezési és szepítési pénztár gyarapítására szolgáló ingatlan változasi illeték ügye. Az első szabályrendelet két évig hevert a belügyminiszternél, aki csak akkor válaszolt érdemileg a város fölterjesztésére, midőn a pénzügyminiszter is nagy vonakodás után hozzájárult az illeték szedéséhez. Akkor a miniszter Nagyváradi város hasonló szabályrendeletét küldötte le Debreczenbe mintának; de a város nem vette figyelembe azt s arra való tekintet nélkül állapította meg az ingatlan változasi illeték szedéséről szóló új statutumot. De a belügyminiszter ezt sem hagyta jóvá s most visszaküldötte az iratokat azzal a megjegyzéssel, hogy a város a mintához alkalmazkodjék.

* **Postahivatal attétel.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a Szilágy vármegyei tasnádi járásába tartozó T a s n á d - S z a r v a d község a tasnádi posta- és távirati hivatal postai kézbesítő köréből 1898. márcz. 1-től a s z a k á c s i postai hivatal kézbesítő körébe lett áttéve.

* **Szocializmus Csatáron.** A czuczilisták hatvanan felül vannak már községünkben — írja csatári levelezőnk — és hogy többen kitörültették nevüket a listából s hogy száznál is több nincs, annak köszönhető, hogy a helybeli egyházi és községi előljárók uton utfélen oktatták, figyelmeztették és dorgálták a népet. Egy két jobb módot kivéve a földhöz tapadt szegények, tagjai a szocializmusnak. Itteni terjesztője egy Tóttelkről idekerült csizmadia. Hogy tulajdonképpen mit akarnak? — maguk sem tudják, vagy nem akarnak semit vallani, de hogy a nagybirtokosok földjeiknek közöttük való felosztástól, 2 forint napibértől és vámetörléstől nem idegenkednek, az tény.

* **Véres verekedés Rojton.** Tegnap este Rojton Rácz Mihály földmivelőt a saját háza előtt megtámadta két jól bepálinkázott ember, Rácznak régi ellenségei: Blága Péter és Blága Gábor és még mielőtt védekezhetett volna, több hatalmas csapást mértek a fejére, úgy, hogy eszméletlenül rogyott össze. Mig Rácz eszméletlenül feküdt a földön, addig a pénzt mintegy 20 frtot elloptak tőle és azután elmenekültek. Ráczot csak nehezen tudták eszméletre hozni és sebei igen súlyosak ugyan, de azért életben maradásához van remény. A tettesek a tett elkövetése után megszöktek, úgy, hogy még ez ideig a rendőrség közrekeritenj nem tudta. A nyomozás folyik.

* **Tűz.** Baláz s János kávádsi lakosnak a lakháza közelében álló egy kazal szalmája ismeretlen okból kigyuladt sleégett, a nagy tűztől a közelben álló gyümölcsfák is meggyultak s elégték, a tűz továbbterjedését csak a lakosság önfeláldozó buzgalma, — melyet az oltásnál kifejtett — gátolta meg.

* **Gyermek bosszu.** Vancsa Tógyer felső-dernai lakosnak 13 éves Demeter nevű fia vasárnap este apjának egy tehenével a kuthoz ment, hogy a tehenet megitassa. Mikor azután a kuthból vizet akart meríteni és a kutba bele

engedte a vedret Lupucz János fiatal suhancz odalopódzott Vancsa Demeterhez és hátulról a kutba lökte és azután hazamenekült. A fiu bizonyára belefutott volna a kutba, hogyha Lupucznak a tettét nem látta volna a szomszédban lakó Bezsán Aurél és ennek a felesége, akik azután segítségére mentek a fuldokló fiunak, akit sikerült is kimenteni. Lupucz ellen a törvényes lépéseket megtették.

* **Feljelentett kereskedő.** A csendőrség tegnap Krecz János gyepesi szatócsot feljelentette, mivel nevezett kereskedésében hitelesíttelen mérleget használt.

* **Nagy falopás.** A csendőrség a múlt napokban letartóztatta Kebó Juon szolondrei lakost, aki Kerti Gábortól hosszabb idő óta lopott fát. Kerti kára több, mint 500 frt. A tolvajnál a fa egy kis részét meg találták. Kebó a lopást rövid vallatás után beismerte a tolvajt már át is adták az ügyészségnek.

* **Köszönet-nyilvánítás.** A nagyváradi munkás betegsegélyző pénztár igazgatósága köszönetét nyilvánítja a Polgári Takarékpénztár igazgatóságának a pénztár alapítókéjéhez adományozott tíz forintért. Szabados Lajos elnök.

* **Tolvaj suhanczok.** Nyul Ferencz b-ujfalusi bazar tulajdonosnak üzlete előtti kirakatát e hó 18-án este ismeretlen tettesek által felszakították s abból igen sok apró tárgyat elloptak. A rögtön megejtett nyomozás a tetteseket Kiss Mihály szabó-tanoncz és Pap János személyében kiderítette, kik a lopást beismerték úgy, hogy a kirakatot Pap János feszítette fel s ő szedte ki a tárgyakat belőle, Kis Mihály pedig addig őrt állott, nehogy valaki őket meglepje. A lopott tárgyakat aztán egymás közt elosztották, melyeket meg is találtak s tőlük elkobozták azokat.

* **Tolvaj cselédek.** Özv. Havzán Józsefné sarkadi lakos kötélverő iparostól, Povác z Sándor, Smid Mátyás és Fronda Károly nevű tanonczai apródonként nagyobb értékű s mennyiségű kötélverő kész árut ellopkodtak, míg végre rajtavestettek. A legutóbbi esetben is körülbelül 10 frt értékű istrángot, kötőféket s más köteleket szállítottak el s azokat fél árban több sarkadi lakosnak eladták, akik persze, tudva az áruk lopott voltát vetették meg. Most a tolvajok a lopásért; Rácz Lajos, Molnár Mihály, Molnár Andrásné és Komár Márton vevők pedig orgazdaságért fognak a fenyítő bíróság elibe kerülni. — Novák Bogdán helybeli lakos házában e hó 9-én nagymosás volt s ez alkalommal Csuka Zsuzsanna hajdu-nánási születésű cselédleánynak 113 drb ruhát adtak át megszámlálva. Mosás végeztével a leány azonban csak 100 darabot adott vissza, míg 13 at ellopott, de lopott még sok más apróságot is. A rendőrség a bűnvádi feljelentést ellene megtette.

* **Sorsolás.** Etsedy Albert legujabb képét tegnap sorsolták ki. A képet Böllönyi Menyhért okányi jegyző nyerte meg Tullius névvel.

Az idő előhaladása miatt az összes téliárunk ugymint alsóruhák, harisnyák, keztük, utazó pokróczok rendkívüli leszállított áron kaphatók, RÓTH M. utóda kalap és férfi divat üzletében, ahol kizárólag karlsbadi czipők kaphatók, a legujabb báli ingek és nyakkendők nagy választékban megérkeztek.

TANÜGY.

Iskolaszéki gyűlés. Az iskolaszék holnap délután 4 órakor gyűlést tart, melyre a következő meghívót vettük: A nagyváradi községi iskolaszék tagjait a f. évi február hó 17-ik (csütörtök) napján d. u. 4 órakor a városház tanácstermében tartandó iskolaszéki ülésre tisztelettel meghívom. Nagyváradi, 1898. február hó 15-én. Dr. Sipos Árpád iskolaszéki elnök.

Egy intézet tulajdonos áldozatkészége. Tegnap értekezletén igen fontos előterjesztést tett a nagyváradi felső keresk. tanintézet tanár testülete azon kulturális, humanus és hazafias alapítványokról, melyeket ezen iskola alapítója s tulajdonosa lett a tanintézet létesítésétől mai napig. — Tandíjmentesség czimén ugyanis 1888-tól 1898 febr. 1-ig elengedett 5640 frtot; a millenium évében 4 tandíjmentes helyet alapított, melyek egyikét Biharvármegye főispánja, másikat városunk polgármestere, a harmadikat a kamra elnök, a negyediket a Keresk. Csarnok elnöke adományozza immár két tanévben át. E tétel 840 forint 1897/8. tanévben, apostoli királyunk által adományozott 10 szobor emlékeztetőre 2000 forintos ösztöndíj alapot létesített; az eddigi tanulmányi utazásokra, melyekben tanárok kivétel nélkül, számos tanuló ingyen vett részt, összesen 9940 forintot áldozott a melletti, hogy a hiv. leltárak tanúsága szerint 25 ezer forintot meghaladó összeget fordított a tanintézet könyvtáira, tudomány gyűjteményeire, felszerelésére. A tanártestület minden tagja által aláírt jegyzőkönyvek s bemutatások Biharvármegye kir. tanfelügyelősége útján terjesztettek fel a közoktatási kormányhoz. Miudennél ékebben szólnak e tények ezen magántulajdont képező iskola vezér szelleméről.

Beiratások a bábaképezdén. A nagyváradi m. kir. bábaképezdén az 1898. évi nyári tanfolyamra a beiratások 1898. márczius hó 1-től 10-ig tartanak. Felvétel végett szükséges okmányok: Keresztlevél, esketési-, erkölcsi-, illetőségi- és orvosi bizonyítvány. Kelt Nagyváradon, 1898. február 12. A nagyváradi m. kir. bábaképezde igazgatósága.

IRODALOM.

— **Katholikus Katekizmus felnőttek számára.** Spirago trautenauai hittanár 1894-ben *»Volks-Katechismus«* név alatt teljes katekizmust adott ki felnőtt hívek és egyháziak számára. Műve gyorsan elterjedt. Az első kiadás (1894.) 5000 példányban hat hónap alatt majdnem teljesen elfogyott. A második kiadás (1895.) 5000 példányban azonnal elfogyott. A harmadik kiadás (1896.) 7000 példányban csakhamar elfogyott. A negyedik kiadás (1897.) 8000 példányban jelent meg.

Az első két kiadás folytán a szerző 14.000 elismerő levelet kapott.

Egyházmegyei ajánlatokat nyert csakhamar 14 püspökség részéről.

Spirago műve mindenképp előtt *gyakorlati* munka. Elméleti meghatározások helyett lehetőleg gyakorlatias leírásokat használ. Minden igazságnál annak gyakorlását keresi, annak minden gyakorlatát felsorolja. Szent vallásunknak mindennapi gyakorlatából a legcsekélyebb dolgot is saját helyén a főbb vallási igazságból levezeti és megmagyarázza. Nem annyira vallástudósokat, mint inkább *jó keresztényeket képezni* a célja. Azért szent vallásunknak nem csupán elméletet adja kellő világításban, hanem bemutatja annak gyakorlatias alkalmazását is majdnem épületes olvasmány alakjában.

Spirago műve a neveléstan szabályai szerint *értelemre, kedélyre és akaratra egyszerűen hat.* A vallás igazságait nem szárazon adja elő, hanem megvilágosítja a szentírásból és a biblia történetei által. Bele van szöve az egész szertartást és a egyháztörténelem. Szalézi szent Ferencz módjára az életből valamint a természetből vett legszebb hasonlatok által teljesen világosít mindent.

Spirago műve *korszerű* a többi között azért is, mert a *jelenben fontos igazságokra nagy súlyt fektet.* Ilyenek: a földi boldogulás és szerencse; kötelesség az egyházi és világi előjárás iránt; a munkálkodás és a munkások kérdése; képviselő választás; halott égetés; szocializmus; katolikus egyletek; társulatok és gyűlések; mulatság; újság olvasás; polgári házasság; valamint más korszerű kérdések.

Spirago műve *rövid, világos és áttekinthető.* A szerző rátermettségével és óriási szorgalmával igen sok anyagot illesztett egybe és bámolatlan ügyességgel világít be. Az áttekinthetőség mellett még a külső is. A három féle nagy-

ságu betűk az egyrangú dolgokat kitűntetik, a magasabb valamint alsóbb rangú dolgoktól megkülönböztetik; a vastagabb és ritkított betűk a jelszavakat kiemelik. Lehet azonnal látni is: a vezéreszmét, annak bővebb kifejtését, továbbá a magyarázatot.

A *magyar kiadás* az eredetinek hű fordítása. Az eredetinek kitűnősegeit utánozzamég a külsőségeiben is. Ennek daczára a magyar viszonyoknak (pl. bőjtés ünnepekre nézve) megfelelő új magyar katekizmus, tekintettel a *görög szertartású* katolikusokra, közli a nicza-konstantinápolyi hitvallást, valamint a különbséget az egyházi év, a bőjt, a bérmálás, valamint a szent áldozás terén. Címe: *Katekizmus felnőttek számára.* Hivatása némileg felszínre hozni a katekizmus kérdését Magyarországon. Belőle sejtethők és könnyen létrehozhatók esetleg a kisebb fokú katekizmusok felsőbb (ez már készülében van), nagyobb közép és kisebb osztályok számára.

A felnőttek Katekizmusa első sorban kitűnő segédkönyvet kíván nyújtani a vallástani-táshoz a felsőbb osztályoktól kezdve a legalsó osztályokig. Ezen célját eléri főképpen az által, hogy mindenféle vallástanhoz a lehető legtömörebb, de mégis világos és főképpen gyakorlatias magyarázatot nyújt.

A Felnőttek Katekizmusa második sorban mint családi könyv teljes tájékoztatást nyújt a felnőtteknek szentvallásunk összes igazságairól. Bemutatja szent vallásunkat a maga egészében, teljes szépségében majdnem könnyű olvasmány alakjában. E könyvnek mintilyennek nagy hivatása van. Az eredeti munkát, mint *»legszebb könyvet«* több ezer világi is olvassa: vajha sikerülne a fordításnak is bejutni a magyar családokba!

A munka az előfizetők jelentkezése után, egyházmegyei jóváhagyással, azonnal sajtóba kerül és szakadatlan egymásutánban megjelenik három kötetben. I. rész. Hittan. II. rész. Erkölcstan. III. rész. Kegyelemtan.

Előfizetési ára mindegyik kötetnek (20 nagy iv sokféle nyomással) 1 frt 50 kr. (5. s.) bérmentes küldéssel. Több példány rendelésénél kedvezmény.

A fordító címe: *Adjutus Secudus* áldozó pap, Szalmár gymnázium.

— **A m. kir. központi statisztikai hivatal 1898. évi kiadványai.** A m. kir. központi statisztikai hivatal 1898. évi kiadványsorozatában a következő kiadványok fognak megjelenni:

1. *A Magyar Statisztikai Évkönyv* 1897. évi folyama, a mely, mint a megelőző évfolyamok, a magyar állam összes területi, népességi, közgazdasági, közműveltségi és egyéb közérdeklő viszonyairól tartalmaz statisztikai adatokat. Beosztása hasonló marad az előző évi kötetek beosztásához.

2. *A Magyar Statisztikai Közleményekből* az 1898. év folyamán három folytatódó kötet, a 20., 21. és 22. kötetek fognak megjelenni, a melyek közül az egyik a magyar korona országainak 1897. évi *külkereskedelmi* forgalmát fogja tartalmazni és csatlakozik az e tárgyra vonatkozó és évről évre megjelenő közleményekhez.

3. *A Statisztikai Havi Közlemény* 1898. évi folyama, a mely az időjárásról, a népességi és közegészségi viszonyokról (születések, házasságok, halálozások, vegyes házasságok, fertőző betegségek, továbbá a gazdasági élet egyes jelenségeiről, mint az állatvásárok forgalmáról, a ragadós állati betegségek elterjedéséről, a budapesti tőzsde fontosabb jegyzéseiről, a fogyasztási adó alá eső iparágakról, a szesz-, cukor- és sörtermelésről s a megfelelő adóeredményekről, a magyar korona országainak külkereskedelmi forgalmáról, Fiume tengeri s vasuti áruforgalmáról és hajóforgalmáról, a tüzkárokról, stb. ad ismertetést.

4. *»Magyarország Tiszti Czim- és Névtára«* című kézikönyv, mely az 1898. évvel a XVII. évfolyamba lép s tartalma, úgy mint az előző években, legnagyobb részletességgel kiterjed az állam szervezet teljes ismertetésére.

5. *A Magyar Korona Országainak Helység-névtára*, a korábbi helységnevtárak anyagát fogja tartalmazni az időközben történt összes változások figyelembevételével s azzal a fontos újítással, hogy feltünteti minden községnél annak állami anyakönyvi beosztását is.

A m. kir. központi statisztikai hivatal 1898. évi kiadványsorozatában előirányzott összes — mintegy 700—800 iv terjedelemben megjelenő —

kiadványok előfizetési ára együttesen, tehát a Helységnevtárt is beleszámítva, *13 forintban* van megállapítva. Az egyes részek különben külön-külön is megrendelhetők.

Az előfizetések iránt legkésőbb 1898. évi február hó végéig kell intézkedni.

Az előfizetési pénzek a megrendeléssel együtt közvetlenül a m. kir. központi statisztikai hivatalhoz (Budapest, II. ker., Oszlop-utca) küldendők be.

— **»Hivatalos feleségem«** Savage *»Hivatalos feleségem«* című regényének most jelent meg a második és befejező kötete a *»Legjobb könyvek«* című olcsó regénytárban, a melynek egyes darabjai ötven krajczárért szereshetők meg. A híres regény, a mely egész Európában nagy szenzációt keltett, most már a maga teljes egészében jut az olvasók kezébe s bizonyára egyetlen helyen sem marad olvasatlanul. A megnyerő és csoda szép orosz nő ebben a második kötetben tovább szövi tervét és mindinkább közelebb jut céljához, a mit azonban nem ér el. A szerző a regény e befejező részében még érdekesebben állítja élére a rendkívül érdekes eseményeket, a melyeknek háttérében megvilágítja az orosz főúri életet is, annak minden különlegességével. Fejezetről fejezetre nő a regény szenzációs volta s az újabb és újabb helyzetek mindinkább felcsigázzák a regénynek az olvasását majdnem lehetetlen abban hagyni, meg kell még említenünk, hogy a jó magyaros fordítás az eredeti szépségeit hűen vissza adja, s hogy ez a fordítás az egyedüli hű és részletes fordítás.

A *»Legjobb Könyvek«* köteteinek száma ezzel a regénnyel most már tízre rug. — A vállalat e tíz kötet csupa értékes műből áll s így az előfizetők és megrendelők bizonyára örömmel fogadták a többieket is, hogy e regénytárral igazán becses könyvtárra tegyenek szert.

A legközelebb megjelenő kötetben jelennek meg a nagy palóczi Mikszáth Kálmán legújabb elbeszélései: *»A gavallérok«* és *»Ne okoskodj Pista«*.

A *»Legjobb Könyvek«* előfizetési díja: postai bérmentes küldés mellett 20 kötetre 20 korona, 10 kötetre 10 korona, 6 kötetre 6 korona.

Minden kötet külön is megrendelhető, ára 1 korona, bérmentes elküldéssel 55 kr. A regény a Légrady Testvérek könyvkiadóhivatalában. (Budapest, Váci körút 78. sz.) rendelhető meg, a hol az eddig megjelent kötetek is kaphatók.

ZENE és MŰVESZET.

Daniella-Arányi hangverseny. A holnap, csütörtökön tartandó hangverseny művelzet tekintetében versenyezni fog a Nagyváradon közelben tartott fényes hangversenyek minde-
nikével. Daniella Malvin k. a. berlini operaház kiváló hangú énekesnőjén kívül részt vesz e hangversenyen a magyar kir. operaház első lyrai- és hőstenoristája Arányi Dezső is, akit nem csak nálunk, de a külföldön Német- és Angolországban is ünnepelnek tüneményes tenorhangjáért. Arányi Dezső hangját Nagyvárad műértő és a művészetért mindenkor lelkesedni tudó közönségének rég volt ideje hallani, annyival inkább remélhető, hogy most nem fogja senkisé elhalasztani az alkalmat, hogy a kiváló művész csodaszép tenorjában ne gyönyörködjék. Különben a műsor többi száma, melyet lapunk más helyén közlünk, az abban szereplő kiválóságok közreműködése is bizonyítja e fényes hangverseny teljes sikerét. Jegyek előre válthatók Laszky Armin könyvkereskedésében.

MULATSÁG.

Nyomdász-bál. Vasárnap este fogják a nyomdászok megtartani báljokat a Zöldfa szállodában. A bálra erősen készülnek a nyomdászok és a mulatság igen sikerültnek ígérkezik. A rendezőség is mindent elkövet, hogy az minél jobban sikerüljön és annyit már előre

is elárulhatunk, hogy a rendezőség igen kedves meglepetésben fogja részesíteni a megjelent közönséget. A bálra a meghívók már szét vannak küldve. A rendezőség felkéri mindazokat, akik tévedésből ez ideig még meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, szíveskedjenek ebbeli óhajaikkal Steiningér Sándor b. b. elnökhöz (Szent László-nyomda) fordulni.

REGÉNY-CSARNOK.

ÜZLET és SZERELEM.

Németből: — plex. 8.

Az életerős férfi napokat töltött észbontó tépelődések, sóhaj és könnyek között. Éjjel rettenetes álmai voltak, mintegy folytatásul a szomorú ébrenlétnek.

Egy reggel is ágyából rendes szokása szerint korán kinyitva, hevesen rántotta fel az ablak táblákat, hogy friss, erősítő levegőt áraszson elbágyadt idegeire. Odakint pompás nap ragyogott. Elhatározta, hogy kísértél a szabadba és elbolyong a tengerparton, csakhogy szórakozzék és buját-baját elfelejtse.

Ah, de mennyire csalódott! A természet vidám jelenségei, a kikötő zajos élete csak még jobban kiélesítették a keblét emésztő bánatot. Újra felfakadtak szívében a boldogabb idők emlékei, a kellemes visszaemlékezések. És szomorú szemlélődését még inkább fokozta az életről s a jövőnek előre érzett terhei.

Elgondolta magában, nem volna-e jobb a füstölögő gőzök egyikére felülni és messzemenetesen röpülni ezektől a szomorú képektől, oda ahol még nem ismerte ezeket a bajokat. És gondolatai ekkor akarata ellenére is Angelina felé csapongtak. . . .

A kikötőből visszajövet az előérzet egy nemével kereste fel a szerkesztőség közvetítő szobáját. És előérzetében csakugyan nem csalódott. Anyjától volt ott levél számára. Mindjárt felismerte szeretett szülője kézvonásait. Izgatottságában be sem tudta várni, hogy hazatérjen azért egy utba eső kávéházba tért be s ott olvasta el.

Anyja a leggyöngédebb szeretettel értesítette őt a körülményekről. A levél utolsó oldalán Felicitás is írt számára néhány szeretetteljes, vigasztaló sort. Egyébiránt azonban nem sok biztató kilátás rejlett a sorok között.

A levél tartalmából arról értesült Fredericó, hogy apja levelet intézett az országos tanácsoshoz, melyben tudtára adta, hogy a beállott változások után lehetetlennek tartja a fiatalok egyesülését. Ő nem tud a tanácsos baján segíteni, s különben is azt hiszi, hogy fia, kit ő könnyelmű hibái és hozzája tanúsított magaviselete miatt magától eltaszított, örökre eljárt szította, a jogot olyan makulálatlan teremtéshez, mint a tanácsos lánya.

Végtelenül fájlalja — ugymond — a dolgok fordulását, főleg Zsófia miatt, akiért kettős harcot is vívott magával, de épen az ő boldogsága érdekében cselekedett, a midőn őt fiától elválasztotta, aki kimondhatlan fájdalomra olyan gyenge jellemű és megbízhatatlan embernek bizonyult.

Ennyi épen elég volt Fredericónak. Most már tudta, hogy hanyadán áll magával és családjával. Most már nem volt ideje több szemlélődni és reflexiókat szöni a mult elszakadt fonalaiból. Sürgősen hozzá kellett látnia a jelen életkérdéseinek megoldásához. A sorok olvasása után legott válaszolt anyjának, hogy köszöni a kilátásba helyezett támogatást s hogy a legközelebb a börze melletti házuk pavilonjában találkozni fog velük.

Ezután pedig a rendőrségre sietett, hogy megtudja Angelina tartózkodási helyét. Nagy örömeire itt a kért cizmet csakhamar megkapta, s az értesítés így szólt, hogy a kért hölgy Steinwerderben, Hamburghoz közel, egy Klüvinsack nevű hajóskapitánynál lakik s mint társalkodónő van ott alkalmazva.

(Foly. köv.)

TAVIRATOK.

A katolikus autonómiai 27-es bizottság ülése.

Budapest, febr. 15. (Saj. tud. táv.) A katolikus autonómiai 27-es bizottság ma délelőtt 10 órakor a főrendiház tanácstermében Szapáry Gyula gróf elnök meghívására összegyűlt. Megjelentek: Apponyi Albert gróf, Günther Antal dr., Györffy Gyula dr., Hornig Károly báró, Hortoványi József dr., Hoványi Gyula dr., Ivánkovits János, Károly János, Karsch Lollion dr., Marsovszky Endre, Mócsy Antal dr., Molnár János, Pásztély Jenő dr., Rajner Lajos dr., Rakovszky István, Sággy Gyula dr., Samassa József, Timon Ákos, Ugron Gábor és Zichy Nándor.

Elnök a gyűlés elején bejelentette Steiner Fülöp püspök és Répássy György kanonok, bizottsági tagok lemondását, mit a bizottság sajnálattal vett tudomásul s a lemondottak helyébe dr. Bita Dezsőt és dr. Várossy Gyula póttagokat hívta be.

Ezután kilenczes bizottságot küldtek ki az általános munkálatok végzésére minden különösen körülírt irányítás nélkül; elnöke Szapáry Gyula gróf, eladója Hoványi Gyula dr., tagjai: Apponyi Albert gróf, Günther Antal dr., Hornig Károly, Rajner Lajos, Pásztélyi Jenő dr., Vajda Ödön és Zichy Nándor gróf.

Apponyi Albert és Ugron Gábor rövid felszólalásai után Samassa József fejezte ki elismerését a kormány iránt, mely a magyar katolikusok általános óhaját megértve, a kongresszust összehívta. Beszéde további folyamán Wlassics memorandumát vette bírálat alá.

Holnap a kilenczes bizottság tartja első ülését.

Rohonczy kilépett a szabadelvű pártból

Budapest, febr. 15. (Saját tud. táv.) Amit előre gondolt mindenki, az megtörtént. Rohonczy a tegnapi országgyűlésen mondott őszinte szavai után ma kijelentette, hogy megszünt a 3 millió forintba került diszes gárda tagja lenni. Kilépett a szabadelvű pártból, melynek 20 évig volt tagja.

A belügyminiszter kihallgatáson.

Budapest, február 14. (Saj. tud. táv.) Perczel belügyminiszter kihallgatáson volt a királynál.

A szegedi választás.

Szeged, február 15. (Saját tud. táv.) A ma megtartott képviselő-választáson Lázár György kormánypárti győzött, ki 950 szavazatot kapott. — Ellenjelöltjére Dienes függelenségire 192 polgár szavazott.

A várnai választást ismét megtámadják.

Budapest, febr. 15. (Saját tud. táv.) A néppárt mai értekezletén elhatározta, hogy a várnai választás megsemmisítése végett petíciót fognak benyújtani. A választást vezető elnök és néhány tisztvi-

selő ellen pedig bűnvádi följelentést tesznek. Továbbá elhatározták még azt is, hogy az ellenzéki pártokat felhívják a Rohonczy-ügyben közös akcióra.

Sélley min. tan. kormánybiztos.

Budapest, febr. 15. (Saját tud. táv.) Sélley min. tanácsost Szabolcsmegyében tejhatalmu kormánybiztosnak nevezték ki.

Vilma királynő nem menyasszony.

Budapest, febr. 15. (Saj. tud. táv.) A párisi »Figaro« meczáfolja a Lajos Napoleon hercegnő és Vilma hollandi királynő eljegyzéséről szóló hirt.

Nyolezadik nap.

Páris, február 15. (Saját tud. táv.) A párisban folyó Zola-pör tárgyalása ma nagyon egyhanguan, unalmasan folyt. Jelentéktelen vallomások történtek és különös, feljegyezni való eset nem fordult elő.

Klementin hercegnő betegsége.

Bécs, febr. 15. (Saját tud. távir.) Klementina herceg asszony állapotában az éjjel némi javulás állott be, a mely egész reggelig tartott. A hercegnő jól aludt és láza nincs. A király ő Felségét kívánságára naponként táviratilag értesítik a hercegnő állapotáról.

Konfliktusok a Zola-pörből.

Budapest, február 15. (Saj. tud. táv.) Párisból sürgönyzik: Jaurés a Zola-pör tárgyalása alkalmával Papillaudnak a »Libre Parole« szerkesztőjének Eszterházyra vonatkozólag bizonyos nyilatkozott adott a szájába, minélfogva Papillaud az általa mondottak fentartása mellett Jaurés állítását meczáfolja és kijelenti, hogy Jaurést provokálni fogja.

A Zola-pör.

Budapest, február 15. (Saj. tud. táv.) Párisból sürgönyzik: A lapok egyhangulag kijelentik, hogy az írásszakértőknek tegnapi kihallgatása teljesen eredménytelen volt és azt hiszik, hogy a pörnek szombat előtt nem lesz vége.

A krétai helyzethez.

Budapest, febr. 15. (Saját tud. táv.) Konstantinápolyban a szultán Donath orosz szolgálatban levő őrnagyot jelölték krétai kormányzóknak.

Színház-égés.

Budapest, febr. 15. (Saját tud. táv.) Lissabonból sürgönyzik, hogy a Prince-Royal színházban ma reggel tűz ütött ki. Emberélet nem esett áldozatul.

Az Egyesült-Államok és a Spanyol-kormány.

Budapest, február 15. (Saját tud. távirata.) Madridból távirják: Woodford az Egyesült Államok követe tegnap Lagasta miniszterelnöknek átnyújtotta a Dupuy de Lome iratával foglalkozó jegyzéket, melyben azt kívánja, hogy az iratban foglalt Mac Kinleyre nézve sértő kifejezést formalisan vonják vissza. A minisztertanács este összeült, hogy az ügyet tárgyalás alá vegye és — úgy hiszik — abban állapotott

meg, hogy azt válaszolja, hogy Dupuy de Lome önkéntes lemondása és a kifejezések, melyek a lemondást elfogadó okiratban foglaltatnak; eléggő elégtételt nyújtanak. Azt hiszik, hogy Woodford követet a minisztertanács határozatáról nem hivatalos uton értesítették, a mire a követ hosszabb chiffré táviratot küldött Washingtonba.

KÖZGAZDASÁG.

Csatáron újra kiütött a sertésvész. Egy hét alatt 7 darab hullott el és sok beteg, szegény pára vánszorog 6—10 napig s azután nagy kinok közt elpusztul. A mult vész óta nagy része a lakosoknak keservesen szerzett egy-két darab malacot s abban reménykedett, hogy nem kell hagymát ennie szalonna helyett, sőt még eladásra is kerül belőle, hogy legyen miből fizetni a nagy adót. Már most oda a reményük.

TÖZSDE.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készáru búzában az irányzat szilárd volt.

Határidők.

Budapest, feb. 15.

Buza őszre	— — — — —	9.28
Buza tavaszra	— — — — —	11.95
Tengeri	— — — — —	5.28
Rozs őszre	— — — — —	8.63
Zab őszre	— — — — —	6.43

Értéktözsde.

Az irányzat gyenge.

Buda pest, feb. 15.

Osztrák hitel	— — — — —	364
Magyar hitel	— — — — —	584
Allamvasut	— — — — —	340
Déli vasut	— — — — —	80.50
Rimamurányi	— — — — —	248.25
Magyar jelző	— — — — —	271.50
Magyar leszámítoló	— — — — —	256
Villamos vasut	— — — — —	278
Salgótarjáni	— — — — —	588
parbank	— — — — —	101.25
Budapest közuti	— — — — —	408
Kereskedelmi bank	— — — — —	1444

Bécs, feb. 15.

Az irányzat gyenge.

Osztr. hitel	— — — — —	364.13
Magyar hitel	— — — — —	384
Allamvasut	— — — — —	339.50
Birodalmi márka	— — — — —	58.78

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktözsde 1897 február 15-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	121.25
Magyar koronajárdék	— — — — —	99.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — — —	121
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	101
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	121.75
Mag ar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	101
Italmérségi jog megváltási kötvény	— — — — —	97.35
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — — — —	157
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	— — — — —	140.50
Tizszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	— — — — —	102.50
Osztrák járadék papírban	— — — — —	102.50
Osztrák járadék ezüstben	— — — — —	122.25
Osztrák járadék aranyban	— — — — —	102.50
Oztrák korona járadék	— — — — —	104.50
1860. osztrák államsorsjegyek	— — — — —	1437.5
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	935
Magyar hitelbank részvény	— — — — —	382
Osztrák hitelintézeti részvény	— — — — —	364.80
Páris vista	— — — — —	341.75
20 márkás arany	— — — — —	952
Német birodalmi márka	— — — — —	587.50
London viste	— — — — —	120.10
Páris vista	— — — — —	476
20 márkás arany	— — — — —	11.75

SZERKESZTOI POSTA.

K. L. Helyben. Dr. Schlauch Lőrincz bibornok ur ó Eminenciája jelenleg a fővárosban tartózkodik.

Dr. Patassy. »Eskü a politikában« ez. eziket megkaptuk s minden tekintetben helyesnek találjuk, de aktualitását már elvesztette. A második várnai választásról szóló bizottsági jelentést pedig nem tartjuk olyan fontos politikai eseménynek,

hogy annak tárgyalására most, a harmadik várnai választás után visszatérhessünk. Az a másik lap pedig nem közölhetné, mert az nem politikai lap.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Med. univ.

Dr. POPOVICS MIKLÓS

belgyógyász, torok és gége orvos

lakik

Szt.-János-utca 319.

1229/1897.

Arverési hirdetemény.

Alulirt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti V. ker. kir. járásbírósnak 1897. évi 167343. sz. végzésével dr. Meissinger Lipót budapesti ügyvéd által képviselt Czettel és Mannheim felperes részére Ferenczy Lajos alperes ellen 96 frt 12 kr. követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán, alperesétől lefoglalt 426 frtra becsült ingóságokra a nvárad-városi járásbírósnak 23083—97. sz. végzésével az árverés elrendeltetvén, annak felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán nagy-piacz tér, keresk. csarnok épületben leendő meg-tartására határidőül 1898. évi február hó 17-ik napján délelőtt 11 órája tüzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt szobabutorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Felhivának mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelenségeiket az árverés megkezdéséig alulirt kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdeteménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Nagyvárad, 1898. évi január hó 31-én.

Batig Ferencz,
kir. bir. végrehajtó.

DANIELLA MALVIN k. a.

a berlini opera tagja,

ARÁNYI DEZSO

a m. kir. Opera lyrai első hőstenoristája,

Murányi Juliska

a budapesti sziniakadémia jeles tehetségű végzett növendéke

Vomácska József tanár és zeneszerző

és

Schmerhovsky József zenetanár

közreműködésével

folyó évi február hó 17-én, csütörtökön

a „FEKETE SAS“ nagytermében

HANGVERSENYT

rendez.

MŰSOR:

- Gounod: »Romeo és Julia« keringő, énekl: Daniella Malvin k. a.
- »Szerenád« a »Sevillai borbély« operából, énekl: Arányi Dezső ur.
- Rákosy: »Szinész-növendék« monolog, előadja: Murányi Juliska k. a.
- a) Hildach: »Ha nincs, ki dalra gyujt«;
b) Jensen: »Suttogó szellő«;
c) Taubert: Madár a zöld erdőben, énekl: Daniella Malvin k. a.
Dal a »Bohéme« dalműből, énekl: Arányi Dezső ur.
- »A gyermek bizalma«. Angolból fordította Szász Károly, előadja: Murányi Juliska k. a.
- Verdi: »Rigoletto« áriája, énekl: Daniella Malvin k. a.
Magyar népdalok, énekl: Arányi Dezső ur.
- a) Mozart: »Das Veilchen«;
b) Káldy Gyula: »Kurucz népdalok«;
c) Gáll: »Mädchen mit dem rothen Mündchen«, énekl: Daniella Malvin k. a.

Helyárak: Körszék első sor 3 frt. Többi sorok 2 frt. Zártszék 1 frt 50 kr. Földszint 1 frt. Karzat 50 kr.

Kezdeté este 8 órakor.

Jegyek előre válthatók LASZKY ÁRMIN könyvkereskedésében Nagyváradon, Kossuth-utca.

Vetés fideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolság: 15—20 cm.
Talaj minőség: jól trágyázott.

Mauthner-féle magvak.

Aussatzzeit: August und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

A MAUTHNER -féle

hirneves

konyhakerti- és virágmagvak

zárt és hatóságilag védett csomagokban törvényesen bejegyzett

medve-védjeggyel

valamennyi nagyobb

fűszer és vaskereskedésekben

kaphatók.

A Budapesten Andrassy-ut 23. szám a. létező Mauthner Ödön cég csakis olyan csomagoknál vállal teljes jótállást egészen friss és valódi magvakért, a mely csomagok ragasztva, a medve-ábrával és a Mauthner névvel jelölve, úgy a mint a mellékelt rajz is mutatja.

10-17